

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету
педагогіки і психології
Олефіренко Т. О.

«02» вересня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
Психофізіологія і психосоматика
освітнього рівня бакалавр

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

Шифр за навчальним планом ПН08

Київ 2020

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Психофізіологія і психосоматика» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «___» _____ 20___ року, протокол № _____ .

Розробники програми: кандидат психологічних наук, доцент Євченко І. М.

Затверджено на засіданні кафедри психології і педагогіки

«28» серпня 2020 року, протокол № 1

Завідувач кафедри _____

Лапченко І. О.

І. Опис навчальної дисципліни
Шифр за навчальним планом ПН08

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 5	1) За джерелом інформації: •Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація), пояснення, розповідь, бесіда. •Наочні: спостереження, демонстрація. 2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні. 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі. 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів. 5) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо). Форма підсумкового контролю Екзамен
Спеціальність 053 Психологія	Загальна кількість годин – 150 <i>Денна</i>	
Освітній рівень бакалавр	Лекції: 44	
Статус дисципліни: нормативна	Семінарські заняття: 20 Лабораторні заняття: 30	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом - 1 (2020-2021 н. р.)	Індивідуальна робота: -	
	Самостійна робота: 56	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС: 1/1,5	
Семестр – 1-2		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2,5 год. - самостійна робота: 3 год.		
Мова навчання – українська		

Програма курсу «Психофізіологія і психосоматика» спрямована на засвоєння студентами знань про основні механізми програмування, регуляції і контролю найбільш складних форм свідомої діяльності, яка направлена на досягнення цілей, здійснення намірів і реалізацію планів. В центрі уваги перебувають матеріали про головний мозок як орган психічної діяльності, котрий здійснює складні форми відображення дійсності. Достатньо уваги приділяється вивченню нервових процесів, які пов'язані з отриманням, переробкою і збереженням інформації, що надходить із навколишнього середовища. Запропонована програма підкреслює необхідність генетичного, онтогенетичного та соціального підходів до розкриття особливостей поведінки і діяльності людини в ситуаціях, пов'язаних з сприйняттям та оцінкою різноманітних сигналів із зовнішнього середовища.

Вивчення основ психосоматики студентами-психологами важливе для їх наступної практичної діяльності і формування висококваліфікованих кадрів психологів різного профілю і психотерапевтів. Значне місце при вивченні психосоматики займає оволодіння великим арсеналом діагностичних шкал та методик, що спрямовані на виявлення особливостей особистості психосоматичного хворого. Знання психосоматики необхідне для психологів тому, що досить часто психологічні проблеми у професійній, сімейній та інших областях життєдіяльності мають психосоматичний супровід.

Мета курсу – формування у студентів адекватних наукових уявлень про принципи переробки інформації у центральній нервовій системі; нейронні механізми сенсорних процесів, рухів, пам'яті, навчання, функціональних станів і емоцій, мовлення, мислення; про методи психофізіологічних

досліджень; ознайомити з сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями напрацюваннями в галузі психологічної діяльності в системі охорони психічного здоров'я.

Предметом психофізіології і психосоматики є:

Психофізіології – вивчення нейронних механізмів психічних процесів і станів, а також дослідження фізіологічних механізмів психічних явищ на макрорівні за допомогою реєстрації об'єктивних показників, таких як ЕЕГ, викликані потенціали, шкірно-гальванічний рефлекс та ін.

Психосоматики – вплив психологічних факторів у розвитку функціональних і органічних захворювань.

Завдання курсу:

Методичні: викласти теоретичні основи та методологічні особливості застосування системного підходу у вивченні психофізіологічних функцій та фізіологічних станів людини.

Узагальнити теоретичні відомості щодо виникнення та перебігу основних психосоматичних захворювань у руслі різних напрямків.

Пізнавальні: дати уявлення про сучасний стан розвитку психофізіології. Викласти основи теорії функціональних систем, теорії нейронних мереж. Сформулювали модульний та детекторний принципи організації нейронів кори великих півкуль. Показати особливості нейронних механізмів вищих психічних функцій людини, керування вегетативними реакціями та функціональними станами мозку та організму в цілому. Показати онтогенез психофізіологічних функцій у нормі та патології.

Обґрунтувати роль та місце психотерапії при лікуванні розладів психосоматичного характеру. Вивчити формування психосоматичних явищ у процесі індивідуального розвитку, знати значення психологічні механізмів утворення симптомів при психосоматичних розладах і роль особистісних чинників у цьому процесі.

Практичні: ознайомити студентів із сучасними методами дослідження психофізіологічних функцій та навчити застосовувати деякі з них на практиці. Сформувати навички проведення психодіагностичної роботи з пацієнтами з психосоматичними розладами

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати:</i> психофізіологічні феномени та категорії, методи психофізіологічного дослідження; основні поняття психосоматики, концептуальні засади психосоматики.</p> <p><i>Вміти:</i> оперувати поняттєво-категоріальним апаратом;</p>	<p>- <i>мисленнєва</i> (здатність та готовність до розуміння сучасних концепцій картини світу на основі сформованого світогляду;</p> <p>- здатність та готовність до проведення бібліографічної та інформаційно-пошукової роботи</p>
2.	<p><i>Знати:</i> закономірності функціонування та розвитку психіки з позиції структурно-функціональної організації мозку; основні психосоматичні стани, синдроми.</p> <p><i>Вміти:</i> аналізувати психофізіологічні теорії виникнення і розвитку психіки у процесі еволюції;</p>	<p>- <i>дослідницька</i> (здатність та готовність до оволодіння культурою наукового мислення, узагальнення, аналізом та синтезом фактів та теоретичних положень)</p>
3.	<p><i>Знати:</i> психофізіологічні механізми забезпечення процесів сприйняття, пам'яті, емоцій, мотивації; знати основні нозології, що найчастіше зустрічаються у дітей та дорослих.</p> <p><i>Вміти:</i> прогнозувати динаміку розвитку та функціонування різних систем мозку в нормі та при психічних відхиленнях;</p>	<p>- <i>когнітивна</i> (здатність та готовність до використання системи категорій і методів, необхідних для вирішення типових задач у різноманітних галузях професійної діяльності);</p> <p>- <i>операційна</i> (уміння формулювати цілі, розробляти стратегії і план навчання, вибирати та використовувати сучасні технології навчання, забезпечувати системність уявлення навчального матеріалу);</p>

4.	<p><i>Знати:</i> принципи організації навчально-виховної діяльності, трудової діяльності з врахуванням психофізіологічних особливостей людини; психологічні проблеми клієнта-пацієнта</p> <p><i>Вміти:</i> професійно впливати на рівень розвитку та особливості пізнавальної та особистісної сфери з метою гармонізації функціональних станів організму.</p>	<p>- <i>комунікативна</i> (здатності та готовність до оволодіння навичками аналізу своєї діяльності та діяльності педагога, уміння застосовувати методи емоційної та когнітивної регуляції (для оптимізації) власної та діяльності педагога й психічного стану);</p> <p>- <i>етична</i> (здатності та готовність до сприйняття особистості іншого, емпатії, встановлення довірливого контакту та діалогу, переконання та підтримки людей)</p>
----	---	---

III. Тематичний план дисципліни «Психофізіологія і психосоматика»

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5 кредити ЄКТС 150 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
		Аудиторні	Лекції	Семінари	Лабораторні	СРС
Модуль 1 Психофізіологія (I семестр)						
Розділ 1. Вступ до курсу психофізіологія. Завдання та методологічні проблеми						
1.	Психофізіологія на сучасному етапі розвитку	4	2	1	1	2
2.	Методи психофізіологічних досліджень	4	2	1	1	2
3.	Структурно-функціональна організація нервової системи (I частина)	4	2	1	1	2
4.	Структурно-функціональна організація нервової системи (II частина)	4	2	1	1	2
Розділ 2. Психофізіологія когнітивних пізнавальних процесів						
5.	Психофізіологія сенсорних систем	4	2	1	1	3
6.	Психофізіологія пізнавальних процесів (пам'ять, увага)	4	2	1	1	4
7.	Психофізіологія мислення та мовлення	4	2	1	1	4
8.	Психофізіологія сну	5	2	1	2	2
9.	Психофізіологія емоцій	4	2		2	3
Розділ 3. Нові напрямлення прикладної психофізіології						
10.	Психофізіологія професійної діяльності	5	2	1	2	2
11.	Клінічна, педагогічна психофізіологія	5	2	1	2	2
Разом за I семестр		47	22	10	15	28
Форма підсумкового контролю – залік						
Модуль 2. Психосоматика (II семестр)						
Розділ 1. Базові засади психосоматики та сутність психосоматичних порушень						
1.	Загальна характеристика психосоматики	4	2	1	1	2
2.	Моделі виникнення психосоматичних розладів	5	2	2	1	4
3.	Психосоматичні порушення харчової поведінки та захворювання шлунково-кишкового тракту	5	2	1	2	3
4.	Психосоматика органів дихання, серцево-судинної та опорно-рухової системи	5	2	1	2	3

5.	Психосоматика ендокринної системи, захворювань шкіри та онкології.	5	2	1	2	3
6.	Психосоматика гінекологічних захворювань та функціональних сексуальних порушень	5	2	1	2	3
Розділ 2. Психологічний супровід психосоматичних хворих						
7.	Психовегетативний синдром, психосоматичні аспекти депресії, інфекційних захворювань та головного болю	7	4	1	2	3
8.	Діагностика психосоматичних захворювань	7	4	1	2	3
9.	Психотерапія психосоматичних хворих. Загальні питання терапії психосоматичних пацієнтів	4	2	1	1	4
Разом за II семестр		47	22	10	15	28
Разом:		94	44	10	30	56
Форма підсумкового контролю – екзамен						

IV. Зміст дисципліни

Назва модулів, розділів, тем та їх зміст	К-сть годин	
	Всього	в т.ч. лекцій
Модуль I Психофізіологія (I семестр)		
Розділ 1. Вступ до курсу психофізіологія. Завдання та методологічні проблеми		
<p>Тема 1. Психофізіологія на сучасному етапі розвитку <i>Зміст теми:</i> Предмет та завдання психофізіології. Психофізіологічна проблема. Сучасні проблеми психофізіології. Проблема активності. Проблема вибірковості. Проблема змістовності. Історія розвитку психофізіології. Психофізіологічна концепція І. М. Сеченова. Зв'язок психофізіології з іншими науками (фізіологічна психологія, нейропсихологія, фізіологія вищої нервової діяльності). Галузі психофізіології.</p>	6	2
<p>Тема 2. Методи психофізіологічних досліджень <i>Зміст теми:</i> Електроенцефалографія як метод дослідження в психофізіології. Метод викликаних потенціалів. Реєстрація електричної активності шкіри. Реєстрація показників серцево-судинної системи як метод дослідження в психофізіології. Реєстрація реакції очей як метод дослідження в психофізіології. Дослідження нейродинамічних властивостей людини. Самооцінка психофізіологічного стану.</p>	6	2
<p>Тема 3. Структурно-функціональна організація нервової системи (I частина) <i>Зміст теми:</i> Структура та функції нервової тканини. Будова нервової тканини. Електрична теорія поширення нервового імпульсу по аксону нервової клітини. Біоелектричні явища в нейроні. Передавання нервових імпульсів між нейронами. Синаптичні процеси. Системна детермінація активності нейрона.</p>	6	2
<p>Тема 4. Структурно-функціональна організація нервової системи (II частина) <i>Зміст теми:</i> Будова нервової системи: подія на ЦНС і ПНС. Загальна будова ЦНС. Функціональні блоки мозку (приймання та перероблення інформації; активізації мозкової діяльності, програмування, запуску та контролю поведінкових актів).</p>	6	2
Розділ 2. Психофізіологія когнітивних пізнавальних процесів		
<p>Тема 5. Психофізіологія сенсорних систем <i>Зміст теми:</i> Загальні властивості сенсорних процесів. Нейрофізіологічні механізми функціонування сенсорних систем. Сенсорна система шкіри. Сенсорна система кістково-м'язового апарату. Сенсорна система зору. Сенсорна система слуху. Вестибулярна система. Сенсорна система смаку. Сенсорна система нюху. Взаємодія сенсорних систем. Впізнавання образів. Кодування інформації в сенсорних системах. Адаптація сенсорної системи. Механізм бінокулярного зору. Аномалії рефракції ока – короткозорість та далекозорість.</p>	7	2
<p>Тема 6. Психофізіологія пізнавальних процесів (пам'ять, увага) <i>Зміст теми:</i> Увага. Спрямованість та зосередженість свідомості. Обсяг, розподіл та стійкість уваги. Переключення уваги. Мимовільна та довільна увага. Модель фільтра Д. Бродмента. Модель двохстадійної фільтрації А. Трейсман. Пам'ять та її види. Природжена та набута пам'ять. Емоційна, образна, рухова, словесно-логічна пам'ять. Мимовільна та довільна пам'ять. Сенсорна, короткочасна та довгострокова пам'ять. Етапи фіксації інформації.</p>	8	2
<p>Тема 7. Психофізіологія мислення і мовлення <i>Зміст теми:</i> Мовлення. Функції мови. Центри мови. Мислення, його форми.</p>	8	2
<p>Тема 8. Психофізіологія сну <i>Зміст теми:</i> Сон та його види. Теорії сну. Стадії сну. Електроенцефалографічні характеристики стадій сну. Сновидіння. Значення сну та потреба в ньому.</p>	7	2
<p>Тема 9. Психофізіологія емоцій <i>Зміст теми:</i> Психологія емоцій. Психофізіологія емоцій. Еволюційна теорія емоцій. Периферійна теорія емоцій. Таламічна теорія емоцій. Конгитивно-фізіологічна теорія емоцій. Потребо-інформаційна теорія емоцій. Нейроанатомія та нейрохімія емоцій. Системна організація емоційної поведінки.</p>	7	2

Розділ 3. Нові напрямлення прикладної психофізіології		
<p>Тема 10. Психофізіологія професійної діяльності Зміст теми. Поняття діяльності. Види та структура діяльності. Загальні характеристики та закономірності діяльності. Фактори ефективності діяльності. Працездатність. Психофізіологія професійної діяльності.</p> <p>Поняття стану людини. Модальність, тривалість, та глибина станів. Психічний стан. Функціональний та психофізіологічний стан. Негативні стани. Стрес. Нервово-психічна напруга. Стомлення. Перевтома. Загальні уявлення про адаптацію. Види адаптації. Загальні закономірності адаптації. „Ціна” адаптації та дезадаптація. Адаптивність та адаптаційні можливості. Визначення стресу, стресорів, стресової реакції та дистресу. Феномен психологічного захисту. Дистрес та хвороби. Свідоме керування рівнем стресу.</p>		
<p>Тема 11. Клінічна психофізіологія Зміст теми. Основні проблеми клінічної психології. Клінічна психофізіологія психічних захворювань. Шизофренія. Алкоголізм та наркоманії (токсикоманії).</p> <p>Біологічні ритми та їх роль у навчальному процесі. Циркадні, або добові, біоритми. Циркануальні ритми. Ультрадінні ритми. Інфрадінні ритми. Циркасептанні ритми. Функціональний стан учня та його психофізіологічні детермінанти. Діагностування функціональних станів учня. Корекція функціональних станів учня</p>		
Модуль II Психосоматика		
Розділ 1. Базові засади психосоматики та сутність психосоматичних порушень		
<p>Тема 1. Загальна характеристика психосоматики Зміст теми. Психосоматика та її сутність. Джерела емоційно обумовлених (психосоматичних) захворювань. Внутрішня картина хвороби. Типи емоційного відношення хворих до своєї хвороби. Особистість хворого. Психогенез. Нозогенії (психогенні реакції) при психосоматичних захворюваннях. Класифікація та клінічна картина різних варіантів нозогеній.</p>	6	2
<p>Тема 2. Моделі виникнення психосоматичних розладів Зміст теми. Історія виникнення. Психосоматичні теорії і моделі. Сучасні уявлення про психосоматичні захворювання. Конверсійна теорія З. Фрейда. Модель вегетативних неврозів та векторна теорія Александера. Модель захисту Мітчерлиха. Психосоматика як результат: порушення об’єктних стосунків, втрати об’єкта, алекситимії, дисфункція сімейних систем. Его-психологія Кохута. Концепція десоматизації Шура. Теорія Морено. Концепція Амона. Когнітивні теорії. Концепція ворожості. Теорія стресу Сальє.</p>	9	2
<p>Тема 3. Психосоматичні порушення харчової поведінки та захворювання шлунково-кишкового тракту Зміст теми. Нервова анорексія і булімія, ожиріння. Психосоматичні особливості. Виразка шлунку і дванадцятипалої кишки, закріпи та емоційна діарея, «синдром подразненої кишки», виразковий коліт і хвороба Крона, порушення ковтання. Особливості особистості з захворюваннями шлунково-кишкового тракту.</p>	8	2
<p>Тема 4. Психосоматика органів дихання, серцево-судинної та опорно-рухової системи. Зміст теми. Бронхіальна астма. Синдром гіпервентиляції. Картина особистості. Есенціальна гіпертонія, ішемічна хвороба серця, кардіофобічний невроз і порушення серцевого ритму. Картина особистості при захворюваннях серцево-судинної системи. Ревматичні порушення м’яких тканин, остеохондроз і ревматоїдний артрит. Картина особистості при захворюваннях опорно-рухової системи.</p>	8	2
<p>Тема 5. Психосоматика ендокринної системи, захворювань шкіри та онкології Зміст теми. Хвороби ендокринної системи їх характеристики, прояви, чинники та механізми: гіпотиреоз, гіпертиреоз, цукровий діабет. Картина особистості. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та особливості особистості хворого. Особливості психосоматичних порушень при онкологічних захворюваннях.</p>	8	2
<p>Тема 6. Психосоматика гінекологічних захворювань та функціональних сексуальних порушень Зміст теми. Порушення менструального циклу, безпліддя та психосоматичні аспекти гетерологічного і екстракорпорального запліднення. Предменструальний синдром. Онкологія молочної залози та матки. Картина особистості при психосоматичних</p>	8	2

гінекологічних порушеннях.			
Розділ 2. Психологічний супровід психосоматичних хворих			
Тема 7. Психовегетативний синдром, психосоматичні аспекти депресії, інфекційних захворювань та головного болю			
Зміст теми. Картина особистості при психовегетативних синдромах. Психосоматичні аспекти депресивних розладів та особливості особистості хворого. Психосоматичні аспекти інфекційних захворювань: простуда, простий герпес, ангіна, туберкульоз. Головний біль напруги та мігрень. Особливості особистості при головному болю.		10	4
Тема 8. Діагностика психосоматичних захворювань			
Зміст теми. Основні підходи та принципи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Методи діагностики: структуроване інтерв'ю (бесіда), психологічне тестування (опитувальники). Анамнез в психосоматиці. Психодіагностичні методики: Торонтська алекситимічна шкала; опитувальник Бека; САН; Спілбурга-Ханіна; Опитувальник Сердюка для вивчення самооцінки соціальної значимості хвороби; Методика незакінчених речень Сакса-Сіднея, модифікована для психосоматичних хворих та інші.		10	4
Тема 9. Психотерапія психосоматичних хворих.			
Зміст теми. Особливості психотерапії при певних психосоматичних захворюваннях. Сугестивна психотерапія. Методи і техніка самонавіювання. Психосинтез. Терапія, сфокусована на вирішенні. Позитивна психотерапія. Гештальт-терапія. Когнітивно-поведінкова психотерапія. Символ драма (метод кататичного переживання образів). Транзактний аналіз. Арт-терапія. Тонатотерапія. Креативна візуалізація. Психодрама. Танцювально-рухова терапія. Тілесно-орієнтована психотерапія. Сімейна психотерапія. НЛП. Специфіка психотерапії дітей з психосоматичними захворюваннями.		8	2

4. Лабораторний практикум

№ з/п	Розділи курсу і теми занять	Основний зміст практичних і лабораторних занять, самостійної роботи	Год. ауд.	Год. сам.	Технічні та наочні посібники
Модуль I. Психофізіологія					
1.	Концепція мотиваційної поведінки людини по П. К. Анохіну.	Складання цілеспрямованого поведінкового акту.	1	10	Два аркуші паперу
2.	Нейронні механізми сприйняття.	Вимір величини ілюзії зорового сприйняття.	1	1	Два аркуші паперу з накресленими відрізками прямої
3.	Визначення властивостей нервової системи за психомоторними показниками. Тепінг-тест.	Тест оцінює психомоторну рухливість. Регуляція рухів базується на двох основних принципах 1) принципі прямого програмного управління, 2) принципі сенсорних корекцій поточного руху по ланцюгу зворотного зв'язку.	1	1	Стандартні бланки, що являють собою листки паперу (203X283), що розділені на шість розташованих по три в ряд рівних прямокутника, секундомір, олівець.
4.	Вивчення психічних функцій людини.	Дослідження переключення уваги в умовах активного вибору корисної інформації.	1	1	Секундомір, таблиці
5.	Діагностика інтелекту. Методики для вивчення уваги.	Визначити вибірковість уваги, оцінити довільну увагу та логічне мислення, структуру процесу мислення, вербальний і невербальний інтелект.	2	1	Стимульний матеріал, буквенний текст, два бланки: заповнений числами та пустий текст з числовими рядами

6.	Нейрофізіологічні основи психічної діяльності.	Визначення функцій лобної частини великих півкуль.	2	1	Тести, анкети
7.	Функція зорово-просторового мислення.	Перевірка можливості просторового мислення та домінування лівої чи правої півкулі.	1	1	тести для самоперевірки, рисунки для перевірки рівня просторового мислення та розвитку правої півкулі
8.	Дослідження короткочасної пам'яті. Визначення об'єму безпосереднього запам'ятовування, визначення об'єму смислової пам'яті.	Визначити обсяг безпосереднього та смислового запам'ятовування у людини.	2	1	секундомір
9.	Вивчення образного невербального, просторового мислення; математичних здібностей.	Вивчення здібності до концентрації, візуальному осмисленню просторових конфігурацій.	2	1	тести для самоперевірки, таблиці чисел
10.	Підсумкове заняття.	Рішення задач проблемного і діагностичного характеру з теми: „Пізнавальна функція психіки: відчуття, сприйняття”.	1	2	завдання
Модуль 2. Психосоматика					
1.	Введення у психосоматику	Сучасні уявлення про психосоматичні захворювання. Принципи та етапи клінічного опитування пацієнта			
2.	Питання психотерапії психосоматичних розладів	Поняття неврозу та пограничних розладів. Внутрішня картина хвороби. нозогенії			
3.	Особливості психосоматичних розладів і методів психотерапії у дитячому віці	Діагностична бесіда. Алгоритм проведення. Психологічні тести в психосоматичній практиці. Торонтська алекситимічна шкала. Проективні методики.			
ВСЬОГО			14	22	

Завдання для самостійної роботи

Модуль I. Психофізіологія

Тема «Задачі та методологічні проблеми психофізіології»

Завдання: скласти словник термінів: акцептор результатів дій, векторна психофізіологія, вегетативна нервова система, викликані потенціали, пейсмеркерний потенціал, периферична нервова система, позитронно-емісійна томографія мозку, системна психофізіологія, електроенцефалографія, електроміографія, електроокулографія.

Тема «Нейрофізіологічні основи психічних процесів»

Завдання 1. Скласти словник термінів: нейрон, синапс, аксон, дендрити, кора великих півкуль, ретикулярна формація, мигдалина, варольєв міст, стовбур мозку, таламус, гіпоталамус, гіпофіз, епіфіз, лімбічна система, рецептор, інтерорецептори, екстерорецептори.

Завдання 2. Зобразити нейрон, описати його будову, функції його відділів.

Завдання 3. Замалювати головний мозок у фронтальному та сагітальному розрізі, вказати його основні відділи.

Завдання 4. Скласти таблицю, в яку занести наступні поняття:

Відділ головного мозку	Локалізація відділу (де знаходиться)	За які функції відповідає даний відділ
Лімбічна система		
Ретикулярна формація		
Мозолисте тіло		
Варолієв міст		
Мигдалина		

Завдання 5. При підготовці до заняття дайте відповідь на наступні запитання:

- Назвіть основні функції продовгуватого, середнього, проміжного мозку, мозочка.
- Назвіть основні доли та області кори великих півкуль.
- Що таке синаптична щілина?
- Що таке нервове волокно?

Тема «Організація та проведення психофізіологічних досліджень»

На лабораторному занятті студенти виконують необхідні антропометричні дослідження. На основі отриманих знань, умінь, навичок студенти проводять виміри з людьми різного віку (дошкільника, молодшого школяра, підлітка, дорослої людини)

Завдання. Виміряти соматометричні показники: ріст, вагу, окружність грудної клітки у досліджуваних різного віку: дошкільника, молодшого школяра, у підлітка, старшокласника, дорослої людини, порівняти з нормативами. Вказати вік і стать досліджуваного. Зробити висновки про відповідність отриманих даних зі стандартними показниками.

Тема «Психофізіологія функціональних станів»

Завдання 1. Скласти словник термінів: стрес, дистрес, еустрес, функціональний стан, коридор функціонального стану, втома, перевтома.

Завдання 2. Скласти режим дня студента, порівняти з нормативами, зробити висновки.

Елементи дня	Протягом дня		Протягом тижня	
	Норма	У мене	Норма	У мене
Всього годин	24		168	
Сон	8		56	
Навчання у вузі	6-8		42-56	
Самопідготовка	3,5		24	
Активний відпочинок, у тому числі прогулянки на свіжому повітрі	1,5-2,5		16	
Харчування	1		7	
Зарядка протягом дня	15 хв.		1 год.	
Спортивна секція			2	
Суспільні навантаження			3	
Дорога в університет				
Допомога вдома				
Особиста гігієна	30 хв.		2	
Інтереси: а) читання книг, б) музика, в) TV, г) інші види	1-2		41	
Всього:				

Завдання 3. Законспектувати першоджерело: Ильин Е. П. Теория функциональной системы и психофизиологические состояния.

Завдання 4. Провести тест на виявлення добового хронотипу. Для цього необхідно виміряти пульс вранці (до сніданку, у нормальному фізичному і психологічному стані) та поділити цей показник на частоту дихання (у хвилину). Якщо виходить число від 4,0 до 5,0 – то досліджуваний ритмік (не має

чітко вираженого хронотипу, добре працює і вранці, і ввечері), якщо менше 4,0 – то сова, , якщо більше 5,0 – 12ад свідом.

Тема «Оцінка функціонального стану організму»

На лабораторному занятті студенти виконують необхідні фізіометричні дослідження. На основі отриманих знань, умінь, навичок студенти проводять виміри з людьми різного віку (дошкільника, молодшого школяра, підлітка, дорослої людини)

Завдання. Провести необхідні фізіометричні дослідження.

1. Виміряти параметри пульсу у себе в різний час доби: вранці у 7 год., у 9 год., у 12 год. дня, 13 год, 14 год., 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22 години. Записати показники. Дослідження провести два рази, у різні дні. Такі ж дослідження частоти серцевих скорочень провести з людьми іншого віку(з учнями молодших або середніх класів і одним дорослим). Вказати вік досліджуваного. Проаналізувати характеристики пульсу: ритмічність, наповненість, частоту серцевих скорочень.

2. Дослідити частоту серцевих скорочень після фізичних навантажень (піднятися на 4 поверх або після 20 присідань) у себе і дорослої людини (бажано після 50 років). Вказати вік і стать досліджуваного. Зробити висновки.

3. Дослідити характеристики пульсу після вживання кави або міцного чаю, під час хвилювання, до і після їжі. Записати, проаналізувати, зробити висновки.

4. Виміряти кров'яний тиск у себе. Запитати у декількох людей чи знають вони свій тиск, якщо так – то записати і вказати вік і стать опитуваних, порівняти показники з нормою, зробити висновки.

5. Виміряти частоту дихання у дошкільника, молодшого школяра, підлітка, старшокласника, дорослої людини. Звернути увагу на черевний та грудний тип дихання. Порівняти з нормою та зробити висновки.

Тема «Психофізіологія сприйняття»

Завдання 1. Скласти словник термінів: абсолютний поріг слухової чутливості, дальтонізм, гострота зору, бінокулярний зір.

Завдання 2. Використовуючи теоретичний матеріал, провести діагностику зору і слуху дитини будь-якого віку.

Завдання 3. Визначити час світлової адаптації. Зайти із освітленої кімнати до темного приміщення. Засікти і визначити час, коли людина почне розрізняти предмети у приміщенні (вказати вік, стать досліджуваного).

Завдання 4. Визначити найближчу точку ясного бачення для дитини 7 років, 13 років, юнака (17-23 років), дорослого (40, 50, 60 років).

Тема «Психофізіологія уваги»

Завдання 1. Скласти словник термінів: антиципуюча увага, дихотомічне прослуховування, селективність уваги, переключення уваги, розподіл уваги, стійкість уваги, об'єм уваги, ревелантне повідомлення, довільна увага, мимовільна увага, орієнтовний рефлекс, негативне наочіння, реакція активації.

Завдання 2. Конспект першоджерела. Ильин Е. П. Оптимальные состояния человека как психофизиологическая проблема.

Тема «Психофізіологія пам'яті та наочіння»

Завдання 1. Скласти словник термінів: антиципуюча увага, дихотомічне прослуховування, селективність уваги, переключення уваги, розподіл уваги, активна пам'ять, біологічна пам'ять, генетична пам'ять, фенотипічна пам'ять, довгострокова пам'ять, короткочасна пам'ять, наочіння, звикання, процедурна пам'ять, робоча пам'ять, семантична пам'ять, сенситизація, фенотипна пам'ять, емоційна пам'ять, енграма, епізодична пам'ять.

Завдання 2. Конспект першоджерела.

Тема «Психофізіологія емоцій»

Завдання 1. Скласти словник термінів: афект, ведучі емоції, лімбічна система, настрої, ретикулярна формація, ситуативні емоції, емоційний фон, емоційне реагування.

Завдання 2. Конспект першоджерела. Ильин Е.

Тема «Психофізіологія мислення, мовлення»

Завдання 1. Скласти словник термінів: друга сигнальна система, центр Брокка, центр Верніке, перша сигнальна система, художній тип інтелекту, мисленнєвий тип інтелекту.

Завдання 2. Використовуючи методику на дослідження мовлення дитини провести діагностику мовлення дитини до 6 років.

Тема «Психофізіологія свідомості»

Завдання 1. Скласти словник термінів: підсвідомість, ІЗад свідомість, скотома, свідомість.

Завдання 2. Конспект першоджерела.

Тема «Вікова психофізіологія»

Завдання 1. Скласти словник термінів: акселерація, біологічний вік, децелерація, критичний період, ліричний період, онтогенез, ретардація, сенситивний період.

Завдання 2. Виміряти зріст, вагу, пульс, частоту дихання у трьох досліджуваних: дитини молодшого шкільного віку, юнацького віку і старечого віку, порівняти з нормативними даними, охарактеризувати.

Завдання 3. Коротко законспектувати тему: психофізіологія немовлячого та раннього віку; психофізіологія дошкільника; психофізіологія молодшого школяра; психофізіологія підліткового віку; біологічний вік і старіння.

Тема «Нові напрямки психофізіології (педагогічна психофізіологія, соціальна психофізіологія, екологічна психофізіологія)»

Завдання 1. Скласти словник термінів: педагогічна психофізіологія, соціальна психофізіологія, екологічна психофізіологія, непродуктивна активація, продуктивна активація, оптимальний функціональний стан, альтруїзм, егоїзм.

Завдання 2. Коротко законспектувати тему: психофізіологія алкоголізму; психофізіологія наркоманії.

Модуль II. Психосоматика.

Тема «Введення в психосоматику»

Завдання 1. Випишіть із психологічних словників ключові поняття теми: психосоматика, соматофорні розлади, конверсійні розлади, алекситимія.

Завдання 2. Складіть бібліографію до курсу «психосоматика» (до 15 джерел).

Завдання 3. Складіть короткий історичний нарис розвитку психосоматики.

Завдання 4. Покажіть схематично місце галузі психосоматики в системі психологічної науки.

Тема «Загальні питання терапії психосоматичних розладів»

Завдання 1. Випишіть із психологічних словників ключові поняття теми: типологія, методологічний підхід, індивідуальний підхід, психологічна діагностика, невроз, внутрішня картина хвороби, психогенні реакції, пограничні розлади.

Завдання 2. Складіть таблицю або блок-схему основних психотерапевтичних підходів з конкретними прикладами до всіх психосоматичних розладів.

Тема «Особливості психосоматичних розладів і методів психотерапії у дитячому віці»

Завдання 1. Випишіть із психологічних словників ключові поняття теми: діагностична бесіда, анамнез в психосоматиці, особистісні опитувальники, тест, проєктивні методики.

Завдання 2. Підберіть методики для вивчення психосоматичних розладів в дитячому віці.

Підготувати відповідь на запитання:

1. Зобразіть схематично взаємозв'язок психосоматики з іншими науками та галузями психології.
2. Визначте дві основні, на вашу думку, концепції психосоматичних розладів.
3. Створіть схему чинників психосоматичних захворювань.
4. Визначте основні особистісні характеристики психосоматичних хворих.
5. Доповніть словник з психосоматики основними поняттями тем.
6. Охарактеризуйте особистість хворого із одним із видів порушень харчової поведінки та захворювання шлунково-кишкового тракту (два портрети). Знайдіть спільне та відмінне.

7. Охарактеризуйте особистість хворого із одним із видів порушень органів дихання, серцево-судинної системи, опорно-рухового апарату (три портрети). Знайдіть спільне та відмінне.

8. Охарактеризуйте особистість хворого із одним із видів порушень ендокринної системи, захворювання шкіри, онкології (три портрети). Знайдіть спільне та відмінне.

9. Охарактеризуйте чинники, прояви та наслідки гінекологічних захворювань та функціональних сексуальних порушень. Створіть таблицю.

10. Підберіть відповідно всіх психосоматичних розладів найефективніші, на вашу думку, засоби психотерапевтичного впливу. Представте це в таблиці за такою схемою: психосоматичний розлад, що потребує психологічної корекції, методи (техніки, принципи).

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Модуль I.

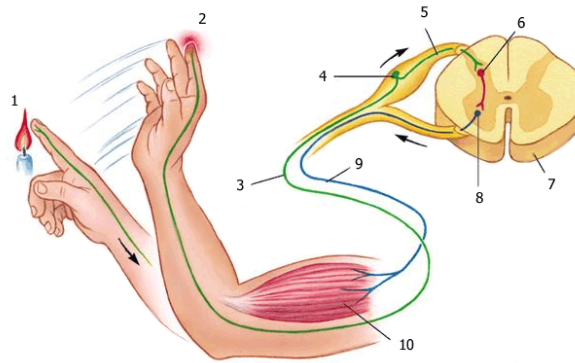
Модульний підсумковий контроль №1

1. Психофізіологія – наука про:
 - а) фізіологічні основи діяльності центральної нервової системи;
 - б) фізіологічні основи психічної діяльності і поведінки людини
 - в) фізіологічні основи діяльності нервової системи і поведінки
 - г) фізіологічні основи діяльності мозку і поведінки
2. Фізіологічною основою поведінки є:
 - а) функціональна система
 - б) кодування інформації в нервовій системі
 - в) умовний рефлекс
 - г) орієнтуюча реакція
3. Основою сприйняття є:
 - а) безумовний рефлекс
 - б) образ об'єкта
 - в) кодування інформації в нервовій системі
 - г) орієнтуюча реакція
4. Увага – це
 - а) психологічний метод оцінки об'єкта
 - б) образ об'єкта
 - в) зосередженість діяльності на об'єкті
 - г) спосіб вивчення об'єкта
5. Безумовний рефлекс – це
 - а) набутий механізм поведінки
 - б) вроджений механізм поведінки
 - в) механізм звикання
 - г) фенотипна пам'ять
6. У людини внаслідок спинномозкової травми порушена больова та температурна чутливість. Який висхідний шлях порушений у людини?
 - а) бічний спинномозково-таламічний
 - б) передній спинномозково- таламічний
 - в) задній спинномозково-мозочковий
 - г) передній спинномозково-мозочковий
 - д) спинномозково-кортикальний
7. Напишіть пропущені слова: нерви, які несуть інформацію до ЦНС називаються _____, а до периферії _____
8. За загальними властивостями сенсорних систем проставте відповіді буквами фізіологічні основи:
 1. Зорова. 2 слухова. 3 вестибулярна. 4 сомато-сенсорна. 5 нюхова. 6 смакова. 7 вісцеральна.А – вухо. Б – очі. В – ніс. Г – язик. Д – вестибулярний апарат. Ж – шкіра, кістково-м'язовий апарат. З – блукаючий, черевний та тазовий нерви
9. Визначте частоту в Герцах у наступних видів ритмів:
 1. Гама-ритм
 2. Бета-ритм
 3. Альфа-ритм
 4. Тета-ритм
 5. Дельта-ритмА – 1-4 Гц. Б – 4-8 Гц. В – 8-13 Гц. Г – 14-30 Гц. Д – більше 30 Гц.

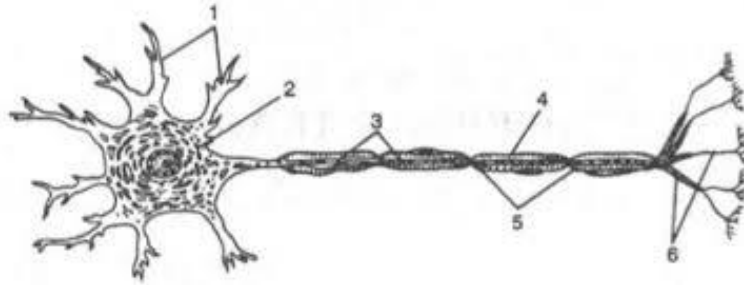
10. Людина не відчуває різні смаки. Де, найвірогідніше, є порушення смакової сенсорної системи?
- на рівні смакових рецепторів язика
 - на рівні ядра поодинокого пучка довгастого мозку
 - на рівні таламуса
 - на рівні кори передньої звивини
 - на рівні кори за центральною звивини
11. Психофізіологія розглядає психічні процеси:
- як сукупність внутрішніх відчуттів
 - скриньку, до якої надходить інформація і виходить у вигляді поведінкової реакції
 - розуміння всіх складних процесів і механізмів, що визначають поведінку людини
 - механізми, які визначають поведінку людини
12. Сила нервовий процесів характеризується:
- сукупність реакцій у відповідь на дію різних подразників
 - мобілізацією захисних властивостей нервової системи при різних впливах на організм
 - формування такого психофізіологічного стану, що буде адекватний функціональним можливостям організму
 - здатністю довго зберігати збудження
13. Врівноваженість нервових процесів – це:
- сукупність реакцій, яка дає змогу визначити певний подразник
 - взаємозв'язок рівнів активності нервових структур у стані спокою і при напруженні
 - баланс сил збудження і гальмування
 - тривалість дії позитивних і негативних подразників
14. Визначте функції, що стосуються нейронів:
- опорна
 - трофічна
 - секреторна
 - генерація нервового імпульсу
 - утворення нервових синапсів
 - проведення нервового імпульсу
15. Визначте елементи ЦНС:
- черепно-мозкові нерви
 - спинномозкові нерви
 - нервові сплетіння
 - проміжний мозок
 - мозочок
 - середній мозок
16. Визначте елементи ПНС:
- черепно-мозкові нерви
 - спинномозкові нерви
 - нервові сплетіння
 - проміжний мозок
 - мозочок
 - середній мозок
17. Часто буває, якщо стимул не є шкідливим та не пов'язаний з якою-небудь біологічною потребою, він поступово втрачає новизну і реакція орієнтуватися зникає. Наприклад, відсутня реакція на звичайний шум міста. Все це є прикладом:
- звикання
 - розуміння
 - набуття навички
 - почуття
 - вузлова
18. Метод реєстрація сумарної електричної активності, що виникає у відповідь на зовнішні впливи називається –
- метод електроенцефалографії
 - метод реєстрації показників серцево-судинної системи
 - метод реєстрації електричної активності шкіри
 - метод викликаних потенціалів

Завдання

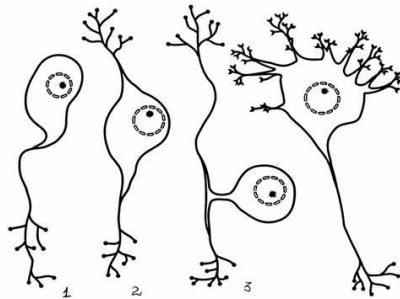
1. На малюнку зображено рефлекторну дугу. Співставте зображені структури з їхніми назвами та підпишіть.

2. Установіть відповідність між зображеннями та назвами, підпишіть:

3. Установіть відповідність між зображеннями та назвами, підпишіть:

4. Розкрийте питання про психофізіологічний механізм сенсорної системи (будь-якої)

Модульний підсумковий контроль №2

1. Недостатній сну може призвести до такого:
 - а) захворювань нервової та серцево-судинної систем, депресій, неврозів, інфарктів, інсультів, розвиненню онкологічних захворювань;
 - б) порушення чутливості слухового аналізатора в низькому діапазоні звукових частот (10-3000 Гц), загострення чутливості зорового аналізатора;
 - в) виникнення стану сомнамбулізму, гіпнотаксії, амнезії після пробудження;
 - г) порідшення частоти серцевих скорочень, збільшення кількості сновидінь, емоційної нестабільності організму.
2. Сон як психофізіологічний стан може:
 - а) швидкий, повільний, змішаний;
 - б) періодичний, щодобовий, гіпнотичний, патологічний, умовно-рефлекторний;
 - в) моно фазний, дифузний, полі фазний;
 - г) біологічний, функціональний, інформаційний, короткочасний, довгостроковий.
3. Психофізіологічна характеристика сну:
 - а) під впливом речовин, які накопичуються в організмі за день, виникає гальмування нервових процесів і розвивається сон;
 - б) у результаті загального гальмування життєвих функцій вночі мозок відключає свідомість і людина засинає;
 - в) під впливом зниження вегетативного тону зменшується активність серцево-судинної, дихальної, травної систем і в результаті знижується активність кори головного мозку, розвивається сон;
 - г) протягом дня мозок накопичує значну частину інформації, яка під час сну переходить у довгострокову пам'ять. Гальмування в окремих ділянках кори послаблює активуючий вплив на неї ретикулярної формації, яка знижує діяльність кори мозку, і розвивається сон.
4. Де розташований центр мови:
 - а) в обох півкулях;

- б) у правій півкулі;
в) у лівій півкулі.
5. Що означає енграма:
 а) сукупність нейронів;
 б) нейронний ансамбль;
 в) слід пам'яті у нейронних мережах.
5. Який ритм ЕЕГ типовий для стадії повільного сну?
а) дельта;
 б) бета;
 в) тета;
 г) альфа.
6. В якій долі великих півкуль розміщені проекційні зони зорової сенсорної системи:
 а) у лобній;
б) у потиличній;
 в) у скроневій;
 г) тім'яній.
7. Що означає процес консолідації під час формування неграми:
 а) розпад блоку інформації;
 б) формування неграми;
 в) процес, який призводить до фізичного закріплення неграми.
8. Що значить адаптація сенсорної системи:
а) пристосування до довготривалої дії подразника;
 б) пристосування до генерування окремих сигналів;
 в) відсутність подразника.
9. Я якій долі великих півкуль розміщені проекційні зони слухової сенсорної системи:
 а) у лобній;
б) у скроневій;
 в) у потиличній.
 г) тім'яній.
10. Головну участь в утворенні енграми беруть участь:
 а) тіла нейронів;
 б) синапси;
 в) аксони;
 в) дендрити.
11. Проекція відповідного аналізатора знаходиться (знайдіть відповідність):
а) зоровий аналізатор 1) у скроневій зоні
 б) слуховий аналізатор 2) у потиличній зоні
 в) руховий аналізатор 3) у лобній зоні
 г) смаковий аналізатор 4) у тім'яній зоні
12. таламічна теорія емоцій належить вченому:
 а) П. В. Симонову;
 б) У. Джеймс і К. Ланге;
 в) У. Кенону і Ф. Барду;
 г) Ч. Дарвіну.
13. Локомоція – це:
 а) маніпулювання зовнішніми об'єктами;
 б) утримання рівноваги;
 в) переміщення біла в просторі;
 г) ходьба.
14. Автором схеми управління руховою діяльністю людини є:
 а) О. Р. Малхазов;
 б) К. Нейман та Г. Зеєлігер;
 в) Е. Хаббл;
 г) В. М. Бехтерев.
15. Автором багаторівневої ієрархічної системи координації рухів є:
 а) Д. Б. Вайнштейн;
 б) С. Р. Гольдштейн;
 в) М. О. Бернштейн;
 г) Л. А. Орбелі.

Модульний підсумковий контроль №3

1. Функціональний стан – це:

- а) комплекс фізіологічних реакцій у відповідь на зовнішні подразники;
 - б) інтегративні зміни регуляторних процесів життєдіяльності в нових умовах існування;
 - в) результат динамічної взаємодії організму із зовнішнім середовищем;**
 - г) функціональний стан мозку підтримується на рівні, який лише забезпечує життєві процеси.
2. Особливості функціонального стану мозку у спокої:
- а) мозок весь час перебуває у стані очікування можливих збуджень;
 - б) у стані спокою постійно підтримується фоновая активність нервових структур, яка є різною для нейронів і структур мозку;
 - в) функціональний стан мозку залежить від індивідуальних особливостей людини (екстра- та інтроверсія);
 - г) функціональний стан мозку підтримується на рівні, який лише забезпечує життєві процеси.
3. Залежно від ступеня нейрофізіологічного конфлікту формуються функціональні стани:
- а) нервово-емоційного збудження;
 - б) нормальний, межовий, патологічний;**
 - в) апатії та знеохоченості;
 - г) повної відповідності діяльності ступеня напруженості.
4. Психофізіологічна характеристика стану афекту – це:
- а) такий стан, коли процеси гальмування переважають над процесами збудження, знижується функціональний стан організму;
 - б) комплекс почуттів і дій, які відображають ставлення організму до певних подій і діяльності;
 - в) такий стан, коли свідомість переключається на інший фактор, у результаті чого змінюється психофізіологічний стан організму;
 - г) такі вибухові реакції, коли людина втрачає самовладання.
5. Психофізіологічний механізм розвитку стомлення зумовлюється:
- а) зниженням рівня розумової і фізичної працездатності;
 - б) розпадом функціональної системи організму, яка сформувалася для сприяння певній діяльності;
 - в) виникненням певного нервово-психічного напруження;
6. Перевтома – це:
- а) стан підвищеного психоемоційного стану;
 - б) велике навантаження на аналізаторні системи, що сприяє зниженню їх чутливості та емоційній нестабільності організму;
 - в) знижений супротив організму при функціональному навантаженні;
 - г) комплекс функціональних змін в організмі, які виявляються у зовнішніх негативних реакціях, головних болях, невротичних зривах тощо.
7. Визначте ознаки перенапруження і перевтоми:
- а) виснаження внутрішніх ресурсів організму і погіршення сенсорного сприйняття;
 - б) зниження стійкості уваги, інтелектуальних можливостей, підвищена чутливість подразників;**
 - в) активація парасимпатичного відділу нервової системи і відповідні зміни функцій організму;
 - г) психогенні захворювання, які супроводжуються неврологічними, вегетативними та емоційними погіршеннями.
8. Зміни психофізіологічного стану організму при напруженій фізичній праці наступні:
- а) злагоджена діяльність соматичної і вегетативної систем максимізується, ЦНС функціонує в умовах оптимального збудження;
 - б) знижується інтенсивність реакцій умовних рефлексів, чутливість аналізаторів, порушується координація рухів, гальмуються нервові процеси;**
 - в) стан організму досягає найоптимальнішого функціонування, нервові процеси найрівноваженіші;
 - г) підвищується умовно-рефлекторна діяльність, зменшується латентний період реакцій, поліпшується здатність до переключення.
9. Який напрямок психофізіології вивчає психофізіологічну діагностику тривожності?
- а) прикладна психофізіологія;**
 - б) диференційна психофізіологія;
 - в) системна психофізіологія.
10. Яким є загальний план організації рухової системи?

Модуль II «Психосоматика»

1. Синонімом до поняття «психосоматична психологія» є:
- а) фізіологічна психологія
 - б) патологічна психологія
 - в) анатомічна психологія
 - г) структурна психологія
2. Об'єктом психосоматики є:
- а) людина з проблемами виховання
 - б) людина з проблемами навчання
 - в) людина з проблемами адаптації

- г) людина з проблемами адаптації
3. Методологія психосоматики визначається:
- а) філософським рівнем
 - б) загальнонауковим рівнем
 - в) конкретно-науковим рівнем
 - г) історичним рівнем
4. Метою психосоматичного дослідження є:
- а) генетичний принцип
 - б) принцип індивідуалізації дослідження
 - в) принцип вивчення конкретної особистості
 - г) психофізичний принцип
5. Модель Гіппократа базується на принципі:
- а) «не нашкодь»
 - б) «роби добре»
 - в) «дотримуйся обов'язку»
 - г) «поважай права та переваги особистості»
6. Модель Парацельса базується на принципі:
- а) «не нашкодь»
 - б) «роби добре»
 - в) «дотримуйся обов'язку»
 - г) «поважай права та переваги особистості»
7. Деонтологічна модель базується на принципі:
- а) «не нашкодь»
 - б) «роби добре»
 - в) «дотримуйся обов'язку»
 - г) «поважай права та переваги особистості»
8. Біоетика базується на принципі:
- а) «не нашкодь»
 - б) «роби добре»
 - в) «дотримуйся обов'язку»
 - г) «поважай права та переваги особистості»
9. Психосоматика має значний вплив на розвиток наступних галузей медицини, окрім:
- а) психіатрії
 - б) травматології
 - в) неврології
 - г) нейрохірургії
10. Теоретичні та практичні проблеми якої спеціальності не можуть розроблятися без психосоматики:
- а) фітотерапії
 - б) фізіотерапії
 - в) психотерапії
 - г) променевої терапії
11. Психосоматика має значний вплив на розвиток наступних загальнотеоретичних питань психології, окрім:
- а) аналізу компонентів, які входять до складу психічних процесів;
 - б) вивчення співвідношення розвитку та розпаду психіки;
 - в) розробки філософсько-психологічних проблем
 - г) встановлення ролі особистісного компоненту у структурі різних форм психічної діяльності
12. Ким був запропонований термін «біоетика»?:
- а) Доссе
 - б) Хайдеггером
 - в) Поттером
 - г) Юдіним
13. Яка етична модель у психосоматиці отримала найбільший розвиток за останню чверть XX століття?
- а) модель Гіппократа
 - б) біоетика
 - в) деонтологічна модель
 - г) модель Парацельса
14. Засновником закону переживання є:
- а) Александр
 - б) Цуканов
 - в) Сеченов
 - г) Карвасарський

15. Хто вперше описав у людині п'ять відчуттів, враховуючи біль?
а) Платон
б) Аристотель
в) Дарвін
г) Фрейд
16. Хто є автором теорії інтенсивності:
а) Платон
б) Аристотель
в) Дарвін
г) Фрейд

5.2. Форми і методи підсумкового контролю ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ І ПСИХОСОМАТИКА

1. Предмет та завдання психофізіології.
2. Історія розвитку психофізіології.
3. Сучасні проблеми психофізіології.
4. Методи психофізіологічних досліджень.
5. Електроенцефалографія як метод дослідження в психофізіології.
6. Метод викликаних потенціалів.
7. Реєстрація електричної активності шкіри.
8. Реєстрація показників серцево-судинної системи як метод дослідження в психофізіології.
9. Реєстрація реакції очей як метод дослідження в психофізіології.
10. Самооцінка психофізіологічного стану.
11. Розкрийте один із методологічних підходів у психофізіології.
12. Поняття та основні положення системного підходу.
13. Теорія функціональних систем П.К.Анохіна.
14. Визначте значення, будову та функції нейрона.
15. Зобразіть та охарактеризуйте рефлекторну дугу.
16. Психологічні механізми кодування та декодування інформації у сенсорних системах.
17. Нейрофізіологічні механізми сенсорних систем.
18. Зобразіть шлях проходження сенсорної інформації у зоровій системі.
19. Зобразіть структуру перетворення сенсорної інформації у слуховій системі..
20. Психофізіологія сомато-сенсорної системи.
21. Психофізіологія сенсорної системи смаку.
22. Визначте особливості сприйняття та переробки інформації у нюховій системі.
23. Поясніть детекторну концепцію у нейронній моделі сприйняття.
24. Визначте взаємодію півкуль мозку у забезпеченні перцептивної діяльності.
25. Який механізм розпізнавання обличчя у приматів.
26. Поясніть механізми орієнтувального рефлексу, відкритого І. П. Павловим.
27. Психофізіологія уваги, визначте роль нейронів «новизни» та «тотожності».
28. Розкрийте нервову модель стимулу є. М. Соколова.
29. Розкрийте одну із фізіологічних теорій пам'яті.
30. Поясніть теорію Д. Хебба.
31. Розкрийте нейронні механізми пам'яті: синаптична та ревербераційна теорії пам'яті.
32. Концепція частотної фільтрації.
33. Поясніть механізм утворення неграми.
34. Опишіть нейроанатомію та нейрохімію емоцій.
35. Зобразіть малюнок головного мозку, на ньому позначте центри позитивних і негативних емоцій.
36. Роль автономної (вегетативної) нервової системи в розвитку емоцій.
37. Визначте роль мигдалини, гіпоталамусу в емоційних реакціях.
38. Розкрийте одну із теорій емоцій.
39. Розкрийте біологічну теорію Дарвіна у формуванні емоцій.
40. Охарактеризуйте нейробіологічну теорію емоцій П. Анохіна.
41. Розкрийте теорію емоцій П. Симонова.
42. В чому суть теорії Джеймса-Ланге.
43. Таламічна теорія Кеннона-Барда у формуванні емоцій.
44. Розкрийте активаційну теорію Ліндслі.

45. Розкрийте одну із психофізіологічних теорій мислення і мови.
46. Зобразіть схему психофізіологічних механізмів мовлення (периферійні і центральні системи).
47. Розкрийте фізіологічні умови усвідомлення подразників.
48. Перерахуйте та розкрийте основні етапи та стадії стресу.
49. У яких сферах життя впливають стресогенні стресори, які виснажують психологічні ресурси особистості?
50. Які копінг-стратегії можна запропонувати для успішного подолання стресу?
51. Розкрийте один із підходів до визначення функціонального стану.
52. Працездатність, фактори які її визначають.
53. Психофізіологія професійної діяльності.
54. Поняття стану людини.
55. Загальний адаптаційний синдром та його стадії.
56. Визначення стресу, стресорів, стресової реакції та дистресу.
57. Поясніть типологічну концепцію І. П. Павлова.
58. Перерахуйте та охарактеризуйте один із важливих психічних розладів.
59. Охарактеризуйте дослідження Т. Течера щодо онтогенетичного дозрівання коркових функцій.
60. Розкрийте психофізіологічну характеристику окремого вікового періоду.
61. Визначте поняття психосоматики
62. Історія виникнення психосоматичних теорій і моделей.
63. Розкрийте одну із психосоматичних теорій і моделей.
64. Сучасні уявлення про психосоматичні захворювання.
65. Розкрийте поняття алекситимії.
66. Психологічні тести в психосоматичній практиці.
67. Джерела емоційно обумовлених (психосоматичних) захворювань.
68. Нозогенії (психогенні реакції) при психосоматичних захворюваннях.
69. Класифікації та клінічна картина різних варіантів нозогенії.
70. Внутрішня картина хвороби.
71. Типи емоційного відношення хворих до своєї хвороби.
72. Особливості психосоматичних розладів і методів психотерапії у дитячому віці.
73. Особливості психосоматичних розладів і методів психотерапії у дорослому віці.
74. Психосоматичні захворювання серцево-судинної системи (есенціальна гіпертонія, ішемічна хвороба серця).
Картина особистості.
75. Психосоматичні захворювання серцево-судинної системи (кардіофобічний невроз і порушення серцевого ритму). Картина особистості.
76. Особливості особистості при психосоматичних захворюваннях шлунково-кишкового тракту (виразка шлунку і дванадцятипалої кишки, закріплення та емоційні діарея).
77. Особливості особистості при психосоматичних захворюваннях шлунково-кишкового тракту („синдром дратівливої кишки”, виразковий коліт і хвороба Крона, порушення ковтання).
78. Нервова анорексія і булімія. Психосоматичні особливості. Методи психотерапевтичної роботи.
79. Психосоматичні аспекти хвороб щитовидної залози (гіпотиреоз, гіпертиреоз). Картина особистості.
80. Картина особистості при психосоматичних захворюваннях шкіри.
81. Психосоматичні захворювання, пов'язані з репродуктивною функцією жінки (порушення менструального циклу, безпліддя та штучне запліднення).
82. Картина особистості при психосоматичних гінекологічних порушеннях.
83. Картина особистості при функціональних сексуальних порушеннях.
84. Психосоматичні захворювання опорно-рухової системи (ревматичні порушення м'яких тканин). Картина особистості.
85. Психосоматичні захворювання опорно-рухової системи (остеохондроз і ревматоїдний артрит). Картина особистості.
86. Види головного болю (головний біль напруги, мігрень). Особливості особистості та механізм формування больових відчуттів.
87. Картина особистості і клінічна картина психовегетативних розладів.
88. Картина особистості та особливості психотерапевтичної роботи з різними формами депресивних розладів.
89. Психосоматичні аспекти інфекційних захворювань (простуда, простий герпес). Виникнення і перебіг цих розладів.
90. Психосоматичні аспекти інфекційних захворювань (ангіна, туберкульоз). Виникнення і перебіг цих розладів.

**5.3. Критерії оцінювання знань студентів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ І ПСИХОСОМАТИКА»**

Модуль І «Психосоматика»

№	№ Теми	Підготовка до лабор. занять	Відповіді на зан.	Тести	Робочий зошит	Підсумок
<i>Розділ 1</i>						
1.	1	3	2	14	5,5	40
2.	2	2	1		6,5	
3.	3	1	1		4	
<i>Разом Р. 1</i>		6	4	14	16	
<i>Розділ 2.</i>						
4.	4	3	2	16	7	107
5.	5	3	2		4	
6.	6	3	2		3,5	
7.	7	3	2		12,5	
8.	8	3	2		4	
9.	9	3	2		15,5	
10.	10	3	2		9,5	
<i>Разом Р. 2</i>		21	14	16	56	
<i>Розділ 3</i>						
11.	11	3	2	15	8	64
12.	12	2	1		14	
13.	13	1	1		6	
<i>Разом Р. 3</i>		6	4	15	28	
		33	22	45	100	200

Зараховано 60-100

можливість повторного складання 59-35

з обов'язковим повторним курсом 1-34

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

13.1. Навчально-методична карта дисципліни

**14. Рекомендована література
Базова**

1. Аршава І. Ф. Психофізіологія : підруч. для студ. вищих навч. закл. / І. Ф. Аршава, М. І. Черненко. – К.: Вища освіта, 2006. – 308 с.

2. Батуев А. С. Физиология высшей нервной деятельности и сенсорных систем : учеб. для вузов. / А. С. Батуев. – СПб. Питер, 2005. – 317 с.
3. Березин Ф. Б. Психическая и психофизиологическая адаптация человека. / Ф. Б. Березин. – Л.: Наука, 1988. – 270 с.
4. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочерян А.С. Основы психотерапии: Учебн. пособие для студентов вузов, которые обучаются по спец. «Психология», «Соц. педагогика». – К.: Ника-Центр, М.: Алетейа, 1999. – 320 с.
5. Данилова Н. Н. Психофизиология : учеб. для вузов. / Н. Н. Данилова. — М.: Аспект Пресс, 2000. – 373 с.
6. Ильин Е. П. Психофизиология состояний человека. /Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2005. – 412 с.
7. Исаев Д.Н. Психосоматическая медицина детского возраста. – СПб: Специальная литература, 1996. – 454 с.
8. Коқун О. М. Психофізіологія : навч. посіб. / О. М. Коқун. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 184 с.
9. Корольчук М. С. Психофізіологія діяльності : підруч. для студ. вищих навч. закладів. / М. С. Корольчук. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. - 400 с.
10. Любан-Плоцца Б., Пельдингер В., Креггер Ф. Психосоматический больной на приеме у врача / Пер. с нем. – С-Пб., 1996. – 256 с.
11. Малкина-Пых И.Г. Психосоматика: Справочник практического психолога. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 992 с.
12. Малхазов О. Р. Психологія та психофізіологія управління руховою діяльністю. / О. Р. Малхазов. – К.: Євролінія, 2002. – 320 с.
13. Марютина Т. М. Введение в психофизиологию / О. Ю. Ермолаев, Т. М. Марютина – 4-е изд. – М.: Флинта, 2004. – 400 с.
14. Психофизиология: учеб. для вузов / под. ред. Ю.И. Александрова. - 3-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 464 с.
15. Сыропятов О.Г., Дзеружинская Н.А. Фитотерапия психосоматических расстройств. – К.: ВЕАП, 2001. – 88 с.
16. Тітов І. Г. Вступ до психофізіології : навч. посіб. / І. Г. Тітов. — К. : Академвидав, 2011. — 296 с. — (Серія «Альма-матер»).
17. Філіппов М.М. Психофізіологія людини : навч. посіб. / М. М. Філіпов. – К.: МАУП, 2003. – 136 с.

Додаткова:

1. Абабков В. А. Адаптация к стрессу: Основы теории, диагностики, терапии. / В. А. Абабков, М. Пере. — СПб. : Речь, 2004. — 165 с.
2. Агаджанян Н. А. Адаптация и резервы организма. / Н. А. Агаджанян. — М.: ФиС, 1982. — 176 с.
3. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування. – К.: Сфера, 1998.
4. Александер Ф. Психосоматическая медицина. Принципы и практическое применение. – М.: Эксмо, 2002.
5. Александровский Ю. А. Состояния психической дезадаптации и их компенсация. / Ю. А. Александровский. — М.: Наука, 1976. — 272 с.
6. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства. – М.: Медицина, 1993.
7. Алекситимия и методы ее определения при пограничных психосоматических расстройствах / Д.Б. Ерьсько, Г.С. Исурина, Е.В. Койдановская и др. // Метод. пособие. – СПб., 1994.
8. Анохин П. К. Узловые вопросы теории функциональных систем. / П. К. Анохин. — М. : Наука, 1980. — 197 с.
9. Б.Д. Карвасарский (общая редакция) Психотерапевтическая энциклопедия – СПб.: Изд. “Питер”, 1999. – 752 с.
10. Березин Ф.Б., Куликова Е.М., Шаталов Н.Н., Чарова Н.А. Психосоматические соотношения при бронхиальной астме // Журн. невропатол. и психиатр. – 1997. – №4. – С. 35-38.
11. Бернс Д. Хорошее самочувствие. Новая терапия настроений. – М.: Вече, 1995.

12. Бернштейн Н. А. Биомеханика и физиология движений : избр. психол. труды. / Н. А. Бернштейн. – М. : Изд-во "Институт практической психологии", Воронеж: НПО "МОДЭК", 1997. — 608 с
13. Бехтерев В. М. Гипноз. / В. М. Бехтерев. — Донецк : Сталкер, 1999. — 382 с.
14. Беюл Е.А., Оленева В.А., Шатерников В.А. Ожирение. – М.: Медицина, 1986.
15. Блум Ф., Лейзерсон А., Хофстедтер Л. Мозг, разум и поведение / Пер. с англ. – М.: Мир, 1988. – 246 с.
16. Бройтигам В., Кристиан П., Рад М. Психосоматическая медицина: кратк. учебн. / Пер. с нем. Г.А.Обухова, А.В.Брунека; Предисл. В.Г.Остроглазова. – М.: ГЭОТАР МЕДИЦИНА, 1999.
17. Вейн А. М. Бодрствование и сон. / А. М. Вейн. — М. : Наука, 1970. — 128 с.
18. Вейн А.М., Молдовану И.В. Нейрогенная гипервентиляция. – Кишинев, 1988.
19. Волков В.Т. Личность пациента и болезнь. – Томск, 1995.
20. Гарбузов В.И. Концепция инстинктов и психосоматическая патология. (Наднозологическая диагностика и терапия психосоматических заболеваний и неврозов). – СПб.: «СОТИС», 1999.
21. Гинзбург М.М., Козупица Г.С., Котельников Г.П. Ожирение как болезнь образа жизни. Современные аспекты профилактики и лечения. – Самара: Изд-во Сам. ГУ, 1997.
22. Горго Ю. П. Психофізіологія (прикладні аспекти) : навч. посіб. / Ю. П. Горго. — К.: МАУП, 1999. — 128 с.
23. Губачев Ю.М., Жужжанов О.Т., Симаненков В.И. Психосоматические аспекты язвенной болезни. – Алма-Ата, 1990.
24. Губачев Ю.М., Стабровский Е.М. Клинико-физиологические основы психосоматических взаимоотношений. – Л.: Медиц, 1981.
25. Дзеружинская Н.А. Коморбидные психические расстройства у пожилых пациентов кардиологической практики : Дисс. докт. мед. наук. – К., 2003.
26. Дубровский Д. И. Психические явления и мозг. / Д. И. Дубровский. — М.: Наука, 1971. — 386 с.
27. Дубровский Д. И. Информация, сознание, мозг. / Д. И. Дубровский. — М.: Высшая школа, 1980. — 286 с.
28. Елецкий В.Ю. Пограничные психические расстройства у больных с псориазом и нейродермитом (клинико-терапевтические аспекты): Дисс. канд. мед. наук. – М., 1986.
29. Захаров А.И. Неврозы у детей и подростков. – Л.: Медицина, 1988.
30. Ивашкин В.Т. Синдром раздраженной кишки. Практическое руководство для врачей. – М., РГА, 1999.
31. Изард К. Психология эмоций / К. Изард. – СПб.: Питер, 2002. – 460 с.
32. Исаев Д.Н. Психосоматические расстройства у детей. – СПб.: Питер, 2000.
33. Казначеев В.П. Современные аспекты адаптации / В. П. Казначеев. — Новосибирск: Наука, 1980. — 192 с.
34. Карвасарский Б.Д. Неврозы. Руководство для врачей. – М.: Медицина, 1990.
35. Карвасарский Б.Д. Психотерапия. – М.: Медицина, 1985.
36. Карпухина А. М. Психологические и психофизиологические пути повышения эффективности деятельности / А. М. Карпухина. — К: Знание, 1990. — 19 с.
37. Кемпиньски А. Человек и невроз. Психопатология и психотерапия неврозов. - М., 1997.
38. Китаев-Смык Л. А. Психология стресса / Л. А. Китаев-Смык. — М.: Наука, 1983. — 368 с.
39. Клименко В. В. Механізми психомоторики людини / В. В. Клименко. — К., 1997. — 192 с.
40. Костандов Э. А. Психофизиология сознания и бессознательного / Э. А. Костандов. – СПб.: Питер, 2004. – 167 с.
41. Кочубей Б. И. Некоторые тенденции современной психофизиологии // Вопр. психол. / Б. И. Кочубей. – 1986. – № 5. – С.31 - 37.
42. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці / Я. В. Крушельницька. – К.: КНЕУ, 2002. – 182 с.
43. Лотоцкий А.Ю. Значение микросоциальных и личностных факторов в патогенезе бронхиальной астмы и роль психотерапии у этих больных: Автореферат дисс. канд. мед. наук. – СПб., 1994.
44. Лурия Р.А. Внутренняя картина болезни и иатрогенные заболевания. – М.: Медицина, 1977.
45. Менделевич В.Д., Соловьева С.Л. Неврология и психосоматическая медицина. – М.: Медпресс-информ., 2002.

46. Методы современной психотерапии. Учебное пособие / Сост. Кроль Л.М., Пуртова Е.А. – М.: Класс, 2001.
47. Николаева В.В. Влияние хронической болезни на психику. – М.: МГУ, 1987.
48. Николаева В.В. Особенности личности при пограничных расстройствах и соматических заболеваниях. – М., 1995.
49. Обухов Я.Л. Глубинно-психологический подход в психотерапии психосоматических заболеваний. – М., 1997.
50. Пезешкиан Н. Психосоматическая медицина и позитивная психотерапия. – М., 1996.
51. Проблемы медицинской психологии в онкологии и психосоматической медицине / Под общ. ред. Биктимирова Т.З., Модникова О.П. – Ульяновск, 1998.
52. Провоторов В.М., Кравченко А.Я., Будневский А.В., Грекова Т.И. Традиционные факторы риска ИБС в контексте проблемы алекситимии // Рос. мед. журнал. – 1998. - №6. – С.45-47.
53. Психологическое обеспечение профессиональной деятельности / Г. С. Никифоров, М. А. Дмитриева, Л. Н. Корнеева. и др. / под ред. Г.С. Никифорова. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1991. – 152 с.
54. Психосоматика: Взаимосвязь психики и здоровья. Хрестоматия / Сост. Сельченко К.В. – Минск, 1999.
55. Психологічне забезпечення бойових підрозділів в екстремальних умовах: Метод. посіб. / Під ред. М.С. Корольчука. – К.: МОУ, 2001. – 175 с.
56. Саймонтон К., Саймонтон С. Психотерапия рака. – СПб.: Питер, 2001.
57. Семенова Н.Д. Телесно-ориентированные методы в психотерапии больных бронхиальной астмой // Соц. и клин. психиатрия. – 1995. – №2. – С. 85-89.
58. Семиченко В.А. Психические состояния: Модульный курс для преподавателей и студентов. / В. А. Семиченко. – К.: Магістр-S, 1998. – 207 с.
59. Симонов П.В. Избранные труды: Т. 1. Мозг: эмоции, потребности, поведение. – М.: Наука, 2004. – 437 с.
60. Смулевич А.Б. Психическая патология и ишемическая болезнь сердца (к проблеме нозогений). Психические расстройства и сердечно-сосудистая патология. / Под ред. А.Б.Смулевича и А.Л.Сыркина. – М., 1994. – С.2-19.
61. Соколова Е.Т., Николаева В. Особенности личности при пограничных расстройствах и соматических заболеваниях. – М., 1995.
62. Суходольский Г.В. Основы психологической теории деятельности / Г. В. Суходольский. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1988. – 168 с.
63. Ташлыков В.А. Психологическая защита у больных неврозами и психосоматическими расстройствами: Пособие для врачей. – СПб., 1992.
64. Телесность человека: междисциплинарные исследования / Отв. Николаева В.В., Тищенко П.Д. М., 1993.
65. Теория функциональных систем в физиологии и психологии. – М.: Наука, 1978. – 384 с.
66. Ткачук В.Г. Психофизиология труда. / В. Г. Ткачук, В. Е. Хапко: Конспект лекций. – К.: МАУП, 1999. – 88 с.
67. Федосеев Г.Б. Бронхиальная астма. – СПб.: Мед. информ. агентство, 1996.
68. Чайченко Г.М. Фізіологія людини і тварини / В. Д. Сокур, В. О. Цибенко, Г. М. Чайченко // Підручник для студ. біол. спец. вищ. навч. закл. – К. : Вища школа, 2003. – 464 с.
69. Шнайдер К. Клиническая психопатология. – К.: Сфера, 1999.

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Психофізіологія і психосоматика»

I семестр

Всього - 150 год., лекції (аудиторні) – 22 год., семінарські заняття (аудиторні) – 10 год., лабораторні заняття (аудиторні) - 15 год., самостійна робота - 28 год.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Модулі	I модуль										
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Дати	22.09.20	29.09.20	06.10.20	13.10.20	20.10.20	27.10.20	17.11.20	24.11.20	01.12.20	08.12.20	15.12.20
Семінарські заняття	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Дати	22.09.20 29.09.20		06.10.20 13.10.20		20.10.20 27.10.20		17.11.20 24.11.20		01.12.20 08.12.20		
Лабораторні заняття	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Дати	15.12.20 22.12.20		22.12.20 29.12.20		29.12.20 05.01.21		05.01.21 /		12.01.21 12.01.21		
Теоретичні розділи	Вступ до курсу психофізіології. Завдання та методологічні проблеми				Психофізіологія когнітивних пізнавальних процесів					Нові напрямлення прикладної психофізіології	
Теми	Психофізіологія на сучасному етапі розвитку	Методи психофізіологічних досліджень	Структурно-функціональна організація нервової системи (I частина)	Структурно-функціональна організація нервової системи (II частина)	Психофізіологія сенсорних систем	Психофізіологія пізнавальних процесів (пам'ять, увага)	Психофізіологія мислення та мовлення	Психофізіологія сну	Психофізіологія емоцій	Психофізіологія професійної діяльності	Клінічна, педагогічна психофізіологія
Самостійна робота	Підготовка реферату/презентацій, перегляд рекомендованих фільмів, опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до дискусій, тестів та модульних контролів.										
Поточний контроль	Виконання творчого завдання, участь в дискусіях та обговоренні творчих завдань, відповіді на тестові питання та питання модульного контролю.										
Підсумковий контроль	Залік										

Навчально-методична карта дисципліни «Психофізіологія і психосоматика»

II семестр

Всього - 150 год., лекції (аудиторні) – 22 год., семінарські заняття (аудиторні) – 10 год., лабораторні заняття (аудиторні) - 15 год., самостійна робота - 28 год.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Модулі	II модуль								
Лекції	2	2	2	2	2	2	4	4	2
Дати									
Семінарські заняття	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Дати									
Лабораторні заняття	1	1	2	2	2	2	2	2	1
Дати									
Теоретичні розділи	Базові засади психосоматики та сутність психосоматичних порушень						Психологічний супровід психосоматичних хворих		
Теми	Загальна характеристика псих	Моделі виникнення психосоматичних розладів	Психосоматичні порушення харчової поведінки та захворювання шлунково-кишкового тракту	Психосоматика органів дихання, серцево-судинної та опорно-рухової системи	Психосоматика ендокринної системи, захворювань шкіри та онкології.	Психосоматика гінекологічних захворювань та функціональних сексуальних порушень	Психовегетативний синдром, психосоматичні аспекти депресії, інфекційних захворювань та психосоматичних захворювань	Діагностика психосоматичних захворювань	Психотерапія психосоматичних хворих. Загальні питання терапії психосоматичних захворювань
Самостійна робота	Підготовка реферату/презентацій, перегляд рекомендованих фільмів, опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до дискусій, тестів та модульних контролів.								
Поточний контроль	Виконання творчого завдання, участь в дискусіях та обговоренні творчих завдань, відповіді на тестові питання та питання модульного контролю.								
Підсумковий контроль	Екзамен								

